

Datum raad 4 november 2021

Zaaknummer 1948407344

Datum college 7 september 2021

Portefeuille Zorg, volkshuisvesting, volksgezondheid
R. Compagne

Onderwerp Regioplan Doordecentralisatie Beschermd Wonen 2022-2025 en Centrumregeling Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en aanverwante taken, Regio Meierij en Bommelerwaard 2022-2025

Samenvatting

Het Regioplan Doordecentralisatie Beschermd Wonen regio Meierij en Bommelerwaard en een bijbehorende nieuwe centrumregeling dragen bij aan het ontwikkelen van een regionaal en lokaal aanbod van voorzieningen die het mogelijk maken voor de doelgroep van Beschermd Wonen om zo zelfstandig mogelijk te wonen met zorg en ondersteuning. Alle zeven regiogemeenten verbinden zich hiermee aan concrete afspraken over samenwerking en financiën voor dit doel.

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad

In Mijlpalen van Meierijstad is in hoofdstuk 6 Sociaal Domein de ambitie van Meierijstad met betrekking tot dit advies als volgt gedefinieerd: We geven verder vorm aan de lokale invulling van de kanteling in de WMO, ook binnen beschermd wonen, regionaal waar nodig, lokaal waar kan.

Behandeling in commissie

19 oktober 2021

Ontwerpbesluit gemeenteraad

1. Het Regioplan Doordecentralisatie Beschermd Wonen, regio Meierij en Bommelerwaard 2022-2025 vast te stellen.
2. Toestemming verlenen aan het College van Burgemeester en Wethouders om de Centrumregeling Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en aanverwante taken, Regio Meierij en Bommelerwaard 2022-2025 vast te stellen ex artikel 1, tweede lid Wgr.
3. Het instellen van een lokale bestemmingsreserve Beschermd wonen.

Waarom naar de raad

Met het Regioplan maakt u afspraken met de gemeenten in de regio Meierij en Bommelerwaard over de invulling van de transformatie van Beschermd Wonen en de vormgeving van de samenwerking en financiën. Hierdoor kunnen meer kwetsbare inwoners zelfstandiger in de wijk wonen.

Aanleiding

Vanaf 1 januari 2022 start de doordecentralisatie van Beschermd Wonen van centrumgemeente 's-Hertogenbosch naar de lokale gemeenten in de regio Meierij en Bommelerwaard. Met het Regioplan leggen we vast hoe we dit organiseren.

We doen dit omdat er een besluit ligt van het Rijk dat per 1 januari 2022 alle gemeenten samen inhoudelijk verantwoordelijk worden voor Beschermd Wonen en vanaf 1 januari 2023 ook financieel. Dit is de doordecentralisatie. Het gaat om een transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis zoals verwoord in het rapport Dannenberg.

De kern van het rapport betekent een 'normalisatie' van het beschermd wonen en het vergroten van kansen op participatie. Het houdt in dat:

- Inwoners die zijn aangewezen op beschermde woonvormen meer dan nu het geval is, zo zelfstandig mogelijk in de wijk komen te wonen;
- Het op- en afschalen van zorg en ondersteuning vanzelfsprekender moet worden.

Dat is mogelijk als gemeenten in hun lokale ondersteuningsstructuur beschikken over een breed palet aan producten en voorzieningen: van lichte vormen van begeleiding tot zware vormen van opvang.

De regio Meierij en Bommelerwaard heeft al vroeg geanticipeerd op deze ontwikkeling.

In 2019 is de Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2020 e.v. vastgesteld met hierin de ambities op deze beleidsterreinen. Voor Beschermd Wonen is de ambitie 'mensen die een beroep moeten doen op Beschermd Wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk'. Dit sluit aan bij de transformatie conform de commissie Dannenberg. In dit voorliggende Regioplan werken we deze transformatie concreet met elkaar uit.

Om de beoogde transformatie te stimuleren heeft het Rijk de doordecentralisatie ontwikkeld. Middels het verschuiven van inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid van de centrumgemeenten naar alle gemeenten, wil het Rijk bereiken dat de transformatie ook door lokale gemeenten opgepakt wordt. Het Rijk benadrukt wel dat het een proces is van 10 jaar en dat het van belang is om regionale samenwerking te blijven behouden

Met het Regioplan en de nieuwe centrumregeling zorgen we voor heldere afspraken tussen gemeenten in de regio Meierij en Bommelerwaard voor de komende vier jaar op inhoud, samenwerking en financiën. De focus ligt op het creëren van lokale voorzieningen passend bij de bouwstenen van Thuis in de Wijk. Dat zijn:

- Goed wonen
- Gezonde financiën
- Waardevolle dag invulling
- Passende ondersteuning
- Fijne leefomgeving

Het is belangrijk dat kwetsbare inwoners gebruik kunnen maken van voorzieningen in de wijk om de door- en uitstroom vanuit Beschermd Wonen naar zelfstandig wonen te bevorderen. Doordat

we de komende vier jaar met elkaar blijven samenwerken kunnen we inhoudelijk met elkaar optrekken en de financiële risico's verminderen.

Argumenten

1.1. Het Regioplan is een concrete uitwerking van de ambitie op Beschermd Wonen uit de Regiovisie.

In de Regiovisie hebben we de ambitie opgenomen dat mensen die een beroep doen op Beschermd Wonen zo zelfstandig mogelijk wonen. Hierbij volgen we de beweging van Thuis in de Wijk. We ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën. Om hier concreet vorm aan te geven is het noodzakelijk dat elke gemeente in de regio lokaal basisvoorzieningen voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid opzet, of bestaande voorzieningen toegankelijk maakt. Dit is essentieel om de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis succesvol te laten zijn.

1.2. Het Regioplan wordt gedragen door alle betrokken partijen.

De basis van het Regioplan zijn concrete afspraken over de lokale set aan basisvoorzieningen in de regio Meierij en Bommelerwaard. We hebben de concrete invulling middels vijf themasessies vormgegeven met betrokkenen uit de regio (beleidsmedewerkers, zorgaanbieders, woningcorporatie, medewerkers van de uitvoering etc). Op 23 juni 2021 is er een gezamenlijke bijeenkomst geweest van de gemeenteraden en adviesraden om hen te informeren.

1.3. Het Regioplan bevordert de integraliteit.

Door middel van het Regioplan willen we een set aan basisvoorzieningen creëren, zodat elke inwoner in de regio Meierij en Bommelerwaard dezelfde zorg en ondersteuning ontvangt ongeacht waar hij woont. We nemen gezamenlijk de verantwoordelijkheid op voor deze doelgroep.

1.4. Het Regioplan sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen en eisen.

Volgens de commissie Dannenberg en de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) moet elke gemeente aan het eind van 2021 een vastgesteld Regioplan hebben waarin afspraken staan over de inhoud, samenwerking en financiën na de doordecentralisatie. Hierin is regionale samenwerking belangrijk, om de continuïteit van zorg te borgen. De commissie Dannenberg heeft in 2015 aangegeven dat de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis minimaal 15 jaar zal duren en dat de gemeenten deze tijd ook hard nodig hebben om alles goed in te regelen. Met het vaststellen van het Regioplan lopen we ruimschoots binnen dit tijdsplan.

1.5. Het Regioplan stimuleert de lokale verantwoordelijkheid

In onze regio werken we met succes al een aantal jaar intensief samen. De gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt gevoeld, ondanks dat we nog vanuit een centrumgemeente constructie werken. Om deze lokale verantwoordelijkheid nog meer te stimuleren hebben we een regionale samenwerking opgezet die de lokale verantwoordelijkheid stimuleert. Deze lokale verantwoordelijkheid is nodig om succesvol de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis te maken.

2.1. De Centrumregeling is een uitwerking van de governance die aansluit bij de eisen van het NvO

In de NvO hebben alle gemeenten afgesproken zorg te dragen voor een vastgestelde vorm van governance. Hierin is enige vorm van regionale samenwerking verplicht. Het is aan gemeenten om dit op hun eigen manier vorm te geven. In de centrumregeling moeten o.a. afspraken staan over de inkoop, het verminderen van administratieve lasten en governance.

2.2. De Centrumregeling sluit qua governance aan bij onze inhoudelijke ambities

Om de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis te maken spreken we vooral de inhoudelijke verantwoordelijkheid aan. Het is nodig dat elke gemeente zich voorbereid op de komst van de Beschermd Wonen cliënten. We doen al heel veel goed in onze regio, maar staan

op veel punten ook nog op het startpunt. Om ons de komende jaren goed te kunnen focussen op de inhoud houden we elkaar als regio vast. We werken vanuit een regionaal kader, maar verliezen hierbij de lokale verantwoordelijkheid niet uit het oog.

2.3. De Centrumregeling zorgt voor het verminderen van de financiële risico's

Doordat we de centrumregeling combineren met een regionaal budget (zie 4.1) en centrale afspraken maken over de bedrijfsvoering voor Beschermd Wonen verminderen we de financiële risico's. We richten bv. een centrale administratie in zodat zorgaanbieders met één in plaats van acht administraties te maken hebben. Met een regionaal budget vangen we niet te voorziene voor- en nadelen van regiogemeenten samen op. Denk daarbij aan de onduidelijkheid over de hoogte van het bedrag dat wordt gekort op de Wmo-uitkering voor beschermd wonen vanwege de overgang van cliënten naar de Wet langdurige zorg. Denk ook aan de onzekerheid of het landelijk gemiddelde qua uitstroom wel aansluit bij de gemiddelde uitstroom en de ontwikkeling van de doelgroep in onze regio. Op deze manier kunnen we de financiële risico's breder met elkaar opvangen, in plaats van elke gemeente voor zichzelf.

3.1. Het instellen van een bestemmingsreserve Beschermd Wonen

Het instellen van een bestemmingsreserve Beschermd Wonen is een raadsbevoegdheid.

Vanwege de risico's van de decentralisatie, de transformatie en de regionale afspraken en afhankelijkheid, hebben de regio gemeenten afgesproken om in ieder geval voor de jaren 2022 t/m 2025 de niet bestede gelden voor beschermd wonen te reserveren.

Kanttekeningen

1.1 De onderlinge afhankelijkheid tussen gemeente voor het behalen van de doelen is groot.

Iedere gemeente heeft een inspanningsverplichting om de lokale set van basisvoorzieningen te realiseren en om het budget hiervoor te oormerken. Of het lukt om in 4 jaar tijd de voorzieningen zodanig te ontwikkelen, dan wel om te vormen naar toegankelijke voorzieningen voor de doelgroep, is van veel factoren afhankelijk. Wanneer de lokale set aan voorzieningen niet is gerealiseerd lukt het niet om de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis binnen de afgesproken tijd te halen. Wanneer kwetsbare inwoners niet de juiste zorg en ondersteuning kunnen krijgen in de wijk blijven zij onnodig in intramurale voorzieningen. Dit zorgt voor hogere kosten voor Beschermd Wonen. We willen dit risico verkleinen door met elkaar mee te kijken en de ontwikkeling in iedere gemeente te monitoren. Na twee jaar maken we een voorlopige tussenstand op. Iedere gemeente maakt een lokaal uitvoeringsprogramma en levert menskracht voor de regionale samenwerking. De taken voor deze functies staan uitgewerkt. Wanneer een gemeente er niet in slaagt om de beoogde inzet te leveren heeft dit direct resultaat op het behalen van de doelen uit het regioplan. Er wordt gewerkt vanuit vertrouwen en solidariteit en daarom zijn er ook geen sancties opgenomen.

2.1 Financiële risico's liggen met name bij de onzekere ontwikkeling van de kosten voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Er is een aantal onzekerheden als het gaat om de omvang van het budget voor Beschermd Wonen.

- Door instroom van cliënten Beschermd Wonen in de Wlz neemt het budget af.
- Er zijn aannames gedaan op basis van de te verwachten aantallen in onze regio. In de septembercirculaire komt er pas duidelijkheid over de definitieve uitnamen uit het budget.
- Ontwikkelingen binnen de doelgroep zijn niet helemaal te overzien en we weten niet of de uitstroom aansluit bij de aannames die hierover landelijk zijn gedaan.
- De maatschappelijke opvang blijft tot en met 2025 onder een centrumgemeente constructie vallen. Op dit moment hebben we een structureel tekort van €1,4 miljoen op

het Rijksbudget van de maatschappelijke opvang. We vangen dit momenteel op vanuit de reserve Beschermd Wonen. Er is in de transformatieopgave van de maatschappelijke opgave een taakstellende bezuiniging afgesproken. De verwachte realisatie datum daarvan is 01 januari 2024. We blijven in de komende jaren als regio financieel solidair aan maatschappelijke opvang.

Met de regionale reserve Beschermd Wonen kunnen we de komende jaren tekorten nog opvangen. De meerjarige begroting blijft positief. Echter zijn hier nog niet de doorrekeningen van de Wlz en de nieuwe inkoop in meegenomen.

Communicatie

Het Regioplan wordt in de hele regio Meierij en Bommelerwaard gepubliceerd. Publicatie kan pas plaats vinden wanneer alles door alle colleges uit de regio is besproken.

Participatie

De Participatieraad en de Clientenraad zijn geraadpleegd bij het opstellen van de Regiovisie in 2020 en nu bij het regioplan. Zij hebben deelgenomen aan de informatieavond op 23 juni en zijn gevraagd om advies uit te brengen. Het gezamenlijke advies van alle adviesraden uit de regio is toegevoegd aan het Regioplan. De adviezen van de Participatieraad en de Clientenraad en de reactie van het college daarop zijn als bijlage toegevoegd.

Duurzaamheid

De doordecentralisatie beschermd wonen draagt bij aan een prettige woonomgeving voor alle inwoners.

Financiële toelichting

Vanaf 1 januari 2023 krijgt elke gemeente voor een periode van 10 jaar, stapsgewijs een (toenemend) budget voor nieuwe cliënten Beschermd Wonen. Deze opbouw is gebaseerd op een landelijk gemiddelde instroom. Het is nog onduidelijk of dit landelijk gemiddelde past bij de werkelijke instroom in onze regio. Ook zien we de afgelopen jaren een toename van het aantal cliënten in Beschermd Wonen. Dit is voor iedere gemeente een financieel risico wanneer de instroom hoger is dan begroot in het lokale budget. Om dit risico de eerste vier jaar te beperken werken we in de jaren 2022-2025 nog met een regionaal budget.

Het regionaal budget bestaat uit het budget van de centrumgemeente plus de uitkering aan de lokale gemeenten voor de nieuwe cliënten. De regiogemeenten oormerken dit geld en een eventueel opgebouwde reserve, op de lokale begroting voor Beschermd Wonen.

Vanwege de risico's van de decentralisatie, de transformatie en de regionale afspraken en afhankelijkheid, is het te adviseren om hiervoor voor de jaren 2022 t/m 2025 een bestemmingsreserve in te stellen.

Het landelijk vastgesteld, objectief verdeelmodel dat ingaat op 1 januari 2023 betekent een voordeel voor onze regio van €5 miljoen stapsgewijs over een periode van 10 jaar. Voor de uitvoering van het lokale programma en om recht te doen aan de lokale verantwoordelijkheid krijgt iedere gemeente elk jaar een vrij te besteden lokaal uitvoeringsbudget. Het totale lokale uitvoeringsbudget is vastgesteld op het huidige percentage voor innovatie in de regio. Dat is 2% van het totale regionale budget en wordt verdeeld conform een verdeelsleutel. We starten hiermee vanaf 1 januari 2022. Dus een jaar eerder dan het Rijk lokale budgetten toekent. Hiervoor zal te zijner tijd een begrotingswijziging worden aangeboden.

Om de financiële risico's te beperken werken we met een reeds bestaande regionale reserve. Na 10 jaar is het regionale budget beëindigd en dan verdelen we de reserve indien deze een positief saldo laat zien. We spreken af financieel solidair te zijn bij eventuele tekorten. Hiervoor is het aandeel inwoners binnen de regio als verdeelsleutel afgesproken.

Planning

Na vaststelling door de raden moet de centrumregeling worden ondertekend door alle regiobestuurders Wmo. Vervolgens gaat elke gemeente een lokaal uitvoeringsprogramma opstellen voor 2022.

Rechtsbescherming

Met het vaststellen van het regioplan committeren de regiogemeenten zich aan gezamenlijke uitvoering en monitoring van regionale en lokale projecten.

Monitoring en evaluatie

Vanuit de regio wordt monitoring opgezet voor zowel het regionale deel als het lokale deel van de uitvoering van het Regioplan. Daarover wordt 1 x per 2 jaar teruggekoppeld aan alle raden.

Bijlagen

- Regioplan Doordecentralisatie Beschermd Wonen
- Advies aan College van ASD Meierijstad op regioplan
- Advies regionale adviesraden op regioplan
- Regionale en lokale reactie naar adviesraden
- Centrumregeling Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en aanverwante taken regio Meierij en Bommelerwaard 2022 – 2025

Onderliggende documenten

- Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2020 en verder

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. M.G.C. Wilms –Wils RA

ir. C.H.C. van Rooij

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 24 augustus 2021

Gelet op artikel 2.1.2, tweede lid, onder g. Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 1, tweede lid Wet gemeenschappelijke regelingen,

Besluit gemeenteraad:

1. Het Regioplan Doordecentralisatie Beschermd Wonen, regio Meierij en Bommelerwaard 2022-2025 vast te stellen.
2. Toestemming verlenen aan het College van Burgemeester en Wethouders om de Centrumregeling Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en aanverwante taken, Regio Meierij en Bommelerwaard 2022-2025 vast te stellen ex artikel 1, tweede lid Wgr.
3. Het instellen van een lokale bestemmingsreserve Beschermd Wonen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 4 november 2021

De raad voornoemd,

De griffier,

De voorzitter,

A.F.J. Franken

ir. C.H.C. van Rooij